

Perustelu

YMP:n ensimmäisestä pilarista jaetut tuet vaikuttavat huomattavasti maanviljelijöiden viljelyvalikoimaan ja siten myös kasvinsuojeluaineiden käytön tarpeeseen ja laajuuteen.

Äänestystulos

Puolesta: 26, vastaan: 53, pidättyi äänestämästä: 5.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "XXXI kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus 2001"

(SEK(2002) 462 lopullinen)

(2003/C 85/25)

Euroopan komissio päätti 29. huhtikuuta 2002 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta "XXXI kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus 2001".

Lausunnon valmistelusta vastannut "yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 19. joulukuuta 2002. Esittelijä oli Paulo Barros Vale.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 22. ja 23. tammikuuta 2003 pitämässään 396. täysistunnossa (tammikuun 22. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 120 puolesta, 9 vastaan viiden pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Kertomuksen alussa painotetaan, että kilpailusääntöjen täytäntöönpano on ensiarvoisen tärkeää yhteismarkkinoiden talouden toiminnalle sekä yksi komission keskeisistä tehtävistä. Kertomuksessa tähdennetään kilpailupolitiikan merkittävää asemaa luotaessa Euroopan taloudelle yhä vakaammat ja oikeudenmukaisemmat toimintapuitteet. Tämän tehtävän merkitys korostuu talouden globalisaation edetessä.

1.2. Johdanto-osassa mainitaan käsiteltävät pääaiheet ja esitellään kattavasti kertomuksen sisältö: siinä tarkastellaan sopimuksiin, päätöksiin ja yhteisiin käytäntöihin, Euroopan unionin laajentumiseen sekä valtiontukiin liittyviä sääntöjä ja korostetaan, että niistä on hyötyä Euroopan unionin kansalaisille.

2. Yleistilanne

2.1. Euron käyttöönoton viimeisen vaiheen käynnistyttyä ja Euroopan unionin laajentuessa ennennäkemättömässä mit-

takaavassa kilpailunrajoituksia, yrityskeskittymiä ja valtiontukea koskevia sääntöjä on uudistettava, jotta komission toiminta ei jää jälkeen nopeasti muuttuvan taloudellisen ympäristön kehityksestä.

2.1.1. Tässä ympäristössä tasapuolisten olosuhteiden takaaminen uusilla markkina-alueilla, joilla kilpailu ei ole vielä täysin vakiintunut, tulee jatkossakin olemaan komission toiminnan prioriteetti.

2.2. Markkinoiden globalisoituessa syntyy maailmanlaajuisia sulautumia, jotka edellyttävät kansainvälisen yhteistyön lisäämistä eri foorumeilla, etenkin kansainvälisessä kilpailuviranomaisverkossa.

2.3. Valtiontukien tulostaulun hyväksyminen ja online-valtiontukirekisterin avaaminen yleisölle ovat esimerkkejä vuonna 2001 saavutetuista huomattavista parannuksista.

2.4. Puheena olevassa kertomuksessa käsitellään kilpailupolitiikkaan liittyviä laajoja toimintapuitteita, joissa komissiolla on aktiivinen rooli ja joiden katsotaan muodostavan huomattavia esteitä vapaalle kilpailulle. Selonteossa ei kuitenkaan mainita muita vääristymiä aiheuttavia mekanismeja, jotka ovat Euroopan kannalta tarkasteltuna erittäin merkittäviä.

2.5. Komission pääosastot eivät myöskään näytä tekevän yhteistyötä hahmotellessaan vapaata kilpailua edistävää yhteistä politiikkaa laajemmin kuin selonteossa erikseen mainituilla ja kohdissa 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3 ja 3.2.4 tarkastelluilla osaluueilla. ETSK:n mielestä olisi tärkeää ilmaista, onko tällaisia menettelytapoja käytössä, jotta voitaisiin käsitellä hyvin toimivaan vapaaseen kilpailuun olennaisesti liittyviä kysymyksiä.

3. Kertomuksen pääaiheet

3.1. Yleisesti ottaen asiakirjaa voidaan luonnehtia hyvin kattavaksi: siinä annetaan runsaasti tietoa, kuvataan monia esimerkkitapauksia sekä esitetään kysymyksiä ja ehdotetaan niihin vastauksia, ja siinä esitetään komission aktiivinen toiminta tällä alueella vuonna 2001. Kyseisenä vuonna uusia käsiteltäviä asioita kirjattiin 1 036, mikä on hieman vähemmän kuin vuoden 2000 vastaava luku (1 211). Toisaalta ratkaistujen tapausten määrä kohosi 1 204:ään samalla, kun ratkaisemattomien tapausten määrä väheni huomattavasti.

3.2. XXXI kilpailupolitiikkaa koskevassa kertomuksessa 2001 on säilytetty sama aihekohtainen rakenne ja esitystapa kuin vuoden 2000 vastaavassa kertomuksessa. Se jakautuu viiteen laajaan pääaiheita käsittelevään lukuun, joista seuraavassa esitetään lyhyt yhteenveto.

3.2.1. Kilpailuoikeus: perustamissopimuksen 81 ja 82 artikla; valtion monopolit ja yksinoikeudet: perustamissopimuksen 31 ja 86 artikla

3.2.1.1. Kilpailulainsäädännön ja erityisesti perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan täytäntöönpanosääntöjen uudistaminen on edelleen komission toimintaohjelmassa. Syyskuussa 2000 komissio hyväksyi ehdotuksen asetukseksi mainittujen artiklojen uudesta täytäntöönpano- ja toimeenpanojärjestelmästä.

3.2.1.2. Toukokuussa 2001 asiasta käymässään laajakantoisessa keskustelussa neuvosto korosti kilpailuviranomaisten välisen verkon toiminnan merkitystä 81 ja 82 artiklan johdonmukaisen soveltamisen varmistamiseksi kaikissa jäsenvaltioissa.

3.2.1.3. Huomionarvoista on lisäksi komission vuonna 2001 laatima luonnos uusiksi säännöiksi, joilla pyritään havait-

semaan ja poistamaan kartellit – erityisesti hintakartellit – nykyistä tehokkaammin. Osana kartellien vastaista taistelua komissio tarkisti sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä annettua tiedonantoa, jota on sovellettu viiden vuoden ajan⁽¹⁾.

3.2.1.4. Salaiset kartellit muodostavat edelleen pahimpia esteitä kilpailulle. Vuonna 2001 tehtiin kuitenkin ennätysmäärä kartellien vastaisia päätöksiä, mikä näkyy käsiteltyjen tapausten määrän huomattavassa kasvussa.

3.2.1.5. Joulukuussa komissio hyväksyi arviointikertomuksen tekniikan siirtoa koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen (TSRP) soveltamisesta. Kertomuksen mukaan TSRP:ssä käytetään kriteerejä, jotka liittyvät enemmän sopimusmuotoon kuin sen varsinaiseen vaikutukseen markkinoilla. Kertomuksessa todetaan lisäksi, että kyseinen asetusta on muodoltaan liian määräävä ja että sen soveltamisala kaippaa vielä korjaamista.

3.2.1.6. Komissio julkaisi joulukuussa uuden tiedonannon vähämerkityksisistä sopimuksista ("de minimis -tiedonanto"), jotka eivät 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla rajoita tuntuvasti kilpailua. Tiedonannossa määritellään aiempaa selkeämmin ja perusteellisemmin sopimukset, jotka eivät ole perustamissopimuksen nojalla kiellettyjä.

3.2.1.7. Komissio teki toukokuussa 2001 päätöksen tietyissä kilpailuasioita koskevissa menettelyissä kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan toimivaltuuksista. Päätöksellä pyritään vahvistamaan kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan riippumattomuutta (se siirtyy yksinomaan kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen alaisuuteen) ja toimivaltaa.

3.2.1.8. Kertomuksessa käsitellään yksityiskohtaisesti kilpailun alakohtaista kehitystä. Siinä tuodaan esille etenkin energiasektori (erityisesti sähkö- ja kaasualan markkinoiden vapauttaminen), postipalvelut, televiestintä, liikenne (lento-, meri- ja rautatieliikenne), viestintäala, moottoriajoneuvojen jälleenmyynti, rahoituspalvelut (kilpailupolitiikan soveltamisen tavoitteena on lisätä Euroopan rahoitusmarkkinoiden kilpailukykyä ja tehokkuutta), tietoyhteiskunta ja Internet, urheilu sekä lääkeaineet.

3.2.2. Yrityskeskittymien valvonta

3.2.2.1. Vuonna 2001 yrityskeskittymien lukumäärä laski hieman (seitsemän nopean kasvuvuoden jälkeen), mikä ei millään muotoa vähentänyt komission aktiivisuutta kyseisellä alalla. Vaikka ilmoitusten lukumäärä laski, komissio teki 339 lopullista päätöstä sekä 5 kieltopäätöstä (mikä on tähän mennessä korkein vuosittainen kieltopäätösten lukumäärä)⁽²⁾.

⁽¹⁾ Komitean lausunto: EYVL 48, 21.2.2002.

⁽²⁾ Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin kumonnut kaksi näistä päätöksistä.

3.2.2.2. Vuonna 2001 toteutetut korjaustoimenpiteet eivät rajoittuneet yksinomaan kilpailuolosuhteiden välittömään säilyttämiseen, vaan luotiin myös keinoja, joiden avulla uudet toimijat pääsevät markkinoille. Komissio osoitti olevansa avoin muille luovutusta koskeville korjaustoimenpiteille, sekä muille pelkkiä divestointeja monimutkaisemmille sovitteluratkaisuille.

3.2.2.3. Vuonna 2001 edistyi myös merkittävästi vuonna 2000 esitettyjen korjaustoimenpiteiden täytäntöönpanossa sekä havaittiin huomattavaa edistymistä korjaustoimenpiteiden soveltamisessa hyväksytyissä liiketoimissa osallisina olevien yritysten osalta.

3.2.2.4. Yrityskeskittymien valvonnan perustavoitteena on edelleen kuluttajien suojeleminen monopolivoiman ja määräävän markkina-aseman vaikutuksilta (korkeammat hinnat, huonompi laatu ja vähemmän innovaatiota).

3.2.2.5. Merkityksellisten maantieteellisten markkinoiden määrittely on keskeisellä sijalla kilpailuanalyyseissä. Komissio tarkasteli vuonna 2001 viiden viime vuoden aikana keskittyviä koskeissa päätöksissä esitettyjä markkinoiden määrittelyjä. Komissio tutki myös perusteellisesti tuotemarkkinoita ja tuli siihen johtopäätökseen, että niin tuotemarkkinoita kuin maantieteellisiä markkinoita koskevat määrittelyt eivät johda yksinkertaisen markkinaosuuden kasvun analyysiin, vaan muodostavat lähtökohdan tietyllä alalla vallitsevien markkinoiden erityispiirteiden arvioinnille.

3.2.2.6. Huomattavin yrityskeskittymiin liittyvä tapahtuma oli joulukuussa julkaistu vihreä kirja sulautuma-asetuksen tarkistamisesta ⁽¹⁾. Asiakirjassa käsitellään uusia haasteita, jotka liittyvät maailmanlaajuisiin fuusioihin, euron käyttöönottoon ja Euroopan unionin laajentumiseen käsittämään 25 tai useampia jäsenvaltioita.

Vihreässä kirjassa ehdotetaan aineellisoikeudellisia, menettelyllisiä sekä toimivaltaan liittyviä muutoksia.

3.2.2.6.1. Toimivaltakysymysten osalta komissio ehdottaa toimivallan antamista automaattisesti yhteisölle asioissa, joita koskee ilmoitusvelvollisuus kolmessa tai useammassa jäsenvaltiossa. Tällä tavoin liikevaihtoa koskevat raja-arvot poistettaisiin.

3.2.2.6.2. Vihreässä kirjassa ehdotetaan myös käsittelypaikan siirtämistä koskeviin järjestelyihin liittyvien ehtojen yksinkertaistamista komission ja jäsenvaltioiden välisen asianmukaisen työnjaon avulla.

3.2.2.6.3. Koska liiketoimintatavat ovat kehittyneet, on perusteltua määritellä uudelleen keskittymän käsite. Vihreässä kirjassa viitataan asiassa havaittuihin vaikeuksiin, mutta esitetään kuitenkin joitakin muutoksia nykyisiin, erityisesti moniosaisia yrityskauppoja koskeviin sääntöihin. Vihreässä kirjassa

avataan myös keskustelu voimassaolevan sulautuma-asetuksen mukaisen, määräysvaltaan perustuvan arviointikriteerin käytöstä yrityskeskittymien arvioinnissa, mutta ei kuitenkaan esitetä mitään johtopäätöksiä.

3.2.2.6.4. Vihreässä kirjassa ehdotetaan useita toimenpiteitä menettelyiden yksinkertaistamiseksi erityisesti käsiteltävissä asioissa, joihin ei liity kilpailuongelmia, sekä pääomasijoittamisen muotoihin liittyvissä asioissa.

3.2.2.6.5. Lopuksi on syytä mainita, että komissio on kehittänyt kilpailuasioihin liittyvää yhteistyötä EU:n ulkopuolisten maiden kanssa, mikä huipentui kansainvälisen kilpailuviranomaisverkon luomiseen. Vuonna 2001 havaittiin myös uudenlaista kehitystä, kun yrityskeskittymien arviointi siirrettiin jäsenvaltioiden viranomaisille.

3.2.3. Valtiontuki

3.2.3.1. Tukholmassa maaliskuussa 2001 kokoontunut Eurooppa-neuvosto korosti tarvetta pienentää valtiontukien kokonaismääriä ja suunnata tukia uudelleen yhteisön edun mukaisiin horisontaalisiin tavoitteisiin.

3.2.3.2. Avoimuutta edistävästä toimenpiteistä ovat osoituksena yleisölle avoimen uuden valtiontukirekisterin avaaminen sekä valtiontukien tulostaulun julkaiseminen.

3.2.3.3. Valtiontukimenettelyjä on alettu yksinkertaistaa erityisesti asioissa, joihin ei liity ongelmia.

3.2.3.4. Lokakuussa 2001 hyväksyttiin asetusehdotus, jossa esitetään, että uusien työpaikkojen luomiseen myönnettävä valtiontuki vapautetaan ilmoitusvelvollisuudesta.

3.2.3.5. Komissio julkaisi uuden tiedonannon valtiontuesta ja riskipääomasta. Se pyrkii näin edistämään riskipääomasijoittamista eri jäsenvaltioissa, mikä on osoitus sääntöjen sopeutumisesta muuttuviin markkinatilanteisiin.

3.2.3.6. Verotuksellisten toimenpiteiden muodossa myönnetyn valtiontuen valvonta on edelleen yksi komission painopistealoista. Erityistä huomiota kiinnitetään edelleen sellaisiin vero-ohjelmiin, joissa myönnetään etuja tietyille liiketoimintamuodoille, kuten rahoituspalveluille ja offshore-toiminnalle. Tämän tyyppiin valtiontuen muotoihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota myös EU:n laajentumisen yhteydessä.

⁽¹⁾ Komitea on jo antanut aiheesta hyväksyvän lausuntonsa (EYVL C 241, 7.10.2002).

3.2.3.7. Yksi kertomuksen tässä luvussa käsitellyistä seikoista on tuen käsite. Siinä kielletään periaatteessa kaikki sellaiset jäsenvaltion myöntämät tuet, jotka vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa.

3.2.3.8. Asiakirjassa ei käsitellä julkisiksi tuiksi luokiteltavien Euroopan unionin suorien yritystukien problematiikkaa. Tulevaisuudessa komission olisi tarpeen käsitellä tätä aihetta asiamukaisesti.

3.2.4. Yleishyödylliset palvelut

3.2.4.1. Yleishyödylliset palvelut ovat edelleen tärkeitä etenkin siksi, että ne edistävät sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta Euroopan unionissa ja ovat näin keskeinen osa eurooppalaista yhteiskuntamallia.

3.2.4.2. Laekenissa joulukuussa 2001 kokoontunut Eurooppa-neuvosto suositteli oikeusvarmuuden parantamista sovellettaessa kilpailusääntöjä yleishyödyllisiin palveluihin. Lisäksi ehdotettiin, että yleishyödyllisten palvelujen rahoittamismenetelmien ja valtiontukien valvonnan soveltamisen välistä suhdetta selvennettäisiin ja että kyseisiä palveluja arvioitaisiin säännöllisesti.

3.2.4.3. Avoimuuden parantamiseksi komissio sitoutuu lisäämään vuosittaiseen kilpailukertomukseensa erityisen yleishyödyllisiä palveluja käsittelevän osion.

3.2.4.4. Lissabonissa maaliskuussa 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston hyväksymien suuntaviivojen mukaisesti komissio edisti vuonna 2001 markkinoiden avautumista (sellaisilla aloilla kuin kaasu, sähkö, postipalvelut ja liikenne) esittämällä uusia lainsäädännöllisiä toimenpiteitä sekä seuraamalla voimassa olevan EU:n kilpailulainsäädännön täytäntöönpanoa.

3.2.4.5. Valmistelutyö ja neuvottelut uusien valtioiden liittymiseksi Euroopan unioniin, kahdenvälinen (etenkin Yhdysvaltojen, Kanadan ja muiden OECD-maiden kanssa) sekä monenvälinen yhteistyö olivat vuonna 2001 komission yleistä taloudellista toimintaa koskevat pääalueet.

3.2.4.6. Komissio laati säännöllisesti kertomuksen kunkin ehdokasvaltion edistymisestä EU:hun liittymisen valmistelussa.

3.2.5. Tulevaisuuden kehitysnäkyvät

3.2.5.1. Ehdotus uudeksi EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan täytäntöönpanoasetukseksi ⁽¹⁾.

3.2.5.2. Ehdotus ajan tasalle saatetun ja tarkistetun tiedonannon antamiseksi täytäntöönpanotoiminnasta.

3.2.5.3. Ehdotus sulautuma-asetuksen tarkistamisesta julkaistun vihreän kirjan ⁽²⁾ myötä käynnistyneen kuulemistoitinnan jatkamiseksi.

3.2.5.4. Ehdotus selväpiirteisten valtiontukiasioiden käsitteilyn nopeuttamiseksi ja yksinkertaistamiseksi sekä menettelyjä ja sääntöjä koskevan avoimuuden lisäämiseksi.

3.2.5.5. Ehdotus jatkaa kaksitahoista politiikkaa kansainvälisessä toiminnassa kehittämällä kahdenvälistä yhteistyötä ulkopuolisten kumppaneiden kanssa (Yhdysvallat, Kanada ja Japani) sekä tutkimalla keinoja laajentaa monenvälistä yhteistyötä.

4. Päätelmät ja suositukset

4.1. Seuraavaa laajentumista silmällä pitäen komitea pitää välttämättömänä, että komissio kiinnittää aiempaa enemmän huomiota ehdokasvaltioihin varmistaakseen, että koko EU:n alueella sovelletaan samoja sääntöjä yhtäläisin vaikutuksin.

4.2. Komiteaa huolestuttaa, kykenevätkö KIE-maat todella täyttämään kaikki yhteisön kilpailulainsäädännön määräykset, kun otetaan huomioon niiden valtiontukia koskevat käytännöt ja tietyille yrityksille aiemmin myönnetty valtiontuet.

4.3. ETSK katsoo, että tulisi kiireellisesti perustaa uusi, tehokkaampi ja hajautetumpi järjestelmä, jossa vähennettäisiin samalla byrokratiaa. Kansallisten kilpailuviranomaisten on otettava tehtävästä suurempi vastuu heikentämättä kuitenkaan komission tutkimus- ja valvontavaltuuksia. Tavoitteena on vahvistaa sisämarkkinoita ja taata yrityksille tasavertaiset toimintamahdollisuudet.

⁽¹⁾ Komitean lausunto: EYVL C 155, 29.5.2001.

⁽²⁾ Komitea on jo antanut aiheesta hyväksyvän lausuntonsa (EYVL C 241, 7.10.2002).

4.3.1. Kyseisten sääntöjen soveltamisen johdonmukaisuudesta on syytä korostaa, etteivät ilmoitukset ole pakollisia ja että sopimusten oletetaan olevan laillisia, mikäli ne eivät ylitä markkinaosuuksista säädettyä rajaa.

4.4. Koska salaisten sopimusten havaitseminen on olennainen osa kilpailupolitiikkaa, komitea katsoo, että komission tutkimusvaltuuksien lisääminen ja laajentaminen on välttämätöntä.

4.5. ETSK tukee tämän lausunnon kohdassa 3.2.2.6.1 mainittua komission ehdotusta toimivallan antamisesta automaattisesti yhteisölle, koska tämä mahdollistaisi komission välittömän toiminnan asiaan liittyvissä tilanteissa ja lisäisi yrityskeskittymiä koskevien kilpailuolosuhteiden yhdenmukaisuutta Euroopan unionissa.

4.6. Komitea katsoo, että markkinoiden globalisointimarkkinoiden kiihtyminen lisää kilpailun valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyön tarvetta eri maiden ja/tai taloudellisten ryhmittymien kesken. Yhteistyötä tulee kehittää joko WTO:n puitteissa tai muilla epävirallisemmilla tasoilla. Samalla on ehkäistävä jännitteet ja etsittävä sovitteluratkaisuja eri alueiden markkinoilla sovellettaville erilaisille käsitteille/arvoille.

4.7. ETSK pitää myönteisenä kehityksenä sitä, että tekniikan siirtoa koskeva ryhmäpoikkeusasetus (TSRP) ei toimisi eräänlaisena ”pakkopaitana”, kuten kertomuksessa mainitaan, vaan että se kannustaisi toteuttamaan tehokkaampia ja tasapainoisempia liiketoimia.

4.8. Komitea suhtautuu myönteisesti taloudellisten lähtökohtien parempaan huomioimiseen vähämerkityksisiä sopimuksia koskevassa uudessa tiedonannossa (”de minimis-tiedonanto”) sekä hallinnollisten muodollisuuksien vähentämiseen, mistä hyötyvät etenkin pienet yritykset.

4.9. Komitea uskoo, että on tärkeää luoda kilpailun intensiteettiä lisääviä järjestelyitä etenkin hyvin säädellyillä markkinoilla, joilla kilpailu on vähäistä ja joilla asiakkaat ovat riippuvaisia muutamista toimittajista.

4.10. ETSK:n mielestä olisi erittäin kiintoisaa, että komission kertomuksessa tuotaisiin selkeästi esiin se, miten ehdokasvaltiot ovat valmistautuneet kilpailuun – etenkin oikeusjärjestelmänsä kannalta.

4.11. Komission kertomuksessa ei mainita vapaiden ammattiryhmien kilpailulle asettamia ehtoja. Komitean mielestä, ja ottaen huomioon tilanteen seurannaisvaikutukset, komission tulisi kiinnittää asiaan huomiota sekä ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin.

4.12. Komission kertomuksen lisälehdessä nro 5 käsitellään urheilua ja erityisesti jalkapalloa. Komitea kiinnittää huomiota siihen, että lisälehdessä mainitut rankaisut voivat toimia esteenä työvoiman vapaalle liikkumiselle ja johtaa siten kilpailun vääristymiseen. Komission tulisi ottaa käsiteltävikseen kaikki sopimukset, joissa työvoiman vapaa liikkuminen asetetaan kyseenalaiseksi.

4.13. Komitea katsoo, että komission tehtävänä tulee olla kilpailulainsäädännön ja kantelua koskevien menettelytapojen tunnetuksi tekeminen, jotta yleisö – yksi tärkeimmistä liittolaisista torjuttaessa kilpailua rajoittavia toimia – on tietoinen asiasta ja tietää, miten rikkomuksista ilmoitetaan.

4.14. ETSK pitää tärkeänä, että merkityksellisten maantieteellisten markkinoiden analyysia koskevat säännöt ja muutujat ovat yksiselitteisiä ja selkeitä.

4.15. Komission kertomuksen luettavuuden helpottamiseksi komitea ehdottaa, että vastaisuudessa esimerkkitaipaukset sijoitettaisiin kertomuksen loppuun. Se nopeuttaa sisällön hahmottamista.

4.16. Komitea katsoo, että tietyt aiheet, joita komission kertomuksen pääluvuissa ei ole käsitelty, tulisi huomioida kilpailua koskevien ongelmien analyysissa, vaikka ne eivät kuulukaan suoranaisesti kilpailun pääosaston toimivaltaan. Tarkemmin sanoen on kyse pk-yritysten ja suuryritysten välisestä kilpailusta, syrjäisten ja/tai epäedullisessa asemassa olevien ja maantieteellisesti paremmin sijaitsevien alueiden välisestä kilpailusta, köyhien ja rikkaiden maiden välisestä kilpailusta ja etenkin eurooppalaisen ja amerikkalaisen oikeudellisen kehityksen ja kirjanpitolainsäädännön välisestä kilpailutilanteesta sekä siitä, miten kirjanpitosäädökset vaikuttavat mahdollisuuteen hankkia pääomaa osakemarkkinoilta.

4.17. ETSK katsoo, että markkinoiden globalisoinnin vuoksi on välttämätöntä tarkistaa EU:n sulautuma-asetus, koska kauppasuhteet kehittyvät yhä globalisointineumassa ympäristössä. Ei pidä myöskään laiminlyödä yhteistyötä kansainvälisten osapuolten kesken, jotka voivat tukea komissiota ennaltaehkäisevien toimien täytäntöönpanossa kilpailuolosuhteiden turvaamiseksi.

4.18. ETSK katsoo, että käsillä olevan lausunnon kohdasta 3.2.2.6.3 seuraa, että käsitteiden parempi ja selkeämpi määrittely edistäisi yrityskeskittymien valvontajärjestelmän johdonmukaisempaa ja tehokkaampaa soveltamista.

4.19. ETSK pitää erittäin tärkeänä, että – vastauksena vihreässä kirjassa esitettyihin kysymyksiin – sulautuma-asetusta tarkistetaan edelleen avoimesti ja kehoitetaan kaikkia asianosaisia (yrityksiä ja jäsenvaltioita) esittämään rakentavat kannanottonsa.

4.20. Komitea katsoo, että jäsenvaltioiden viranomaisten osallistuminen yrityskeskittymäjärjestelyihin on hyödyllistä, koska ne tuntevat yleensä muita paremmin kyseessä olevat liiketoiminta-alueet ja markkinat. Tästä huolimatta tulisi olla selvää, että komissiolla on asiassa ylin valvontavalta.

4.21. Tämänkaltaisen yhteistyön kehittäminen vähentää epäilemättä hyväksytyjä päätöksiä koskevien ristiriitojen ja sekaannuksien mahdollisuuksia.

4.22. ETSK pitää myös tärkeänä kysymystä pankkien yhteensulautumisesta ja ostamisesta aiheutuvasta kilpailun vääristymisestä, jolla kilpailijoiden lukumäärän vähetessä saattaa olla vahingollisia seurauksia kuluttajille etenkin luoton saantia koskevissa tapauksissa.

4.23. Myös suurjakelijat saattavat vääristää kilpailua vahvojen neuvotteluasemiensa vuoksi, koska ne todennäköisesti valvovat sekä tavarantoimittajiaan että pienempiä ensisijaisia kilpailijoitaan. ETSK katsoo, että komission tulisi kiinnittää huomiota myös tähän ongelmaan tarkastellessaan määrävän markkina-aseman väärinkäyttöä.

4.24. Valtiontukien osalta ETSK katsoo, että riskipääomaa ja pk-yritysten luotonsaannin helpottamista koskevien, jo hyväksytyjen säännösten soveltamista käytäntöön tulisi tehostaa. Lisäksi työllisyystukea, tutkimus- ja kehitystukea ja suuriin alueellisiin investointihankkeisiin myönnettävää tukea ja niiden toimivuutta on edelleen tarkistettava.

4.25. Komitea pitää erittäin tärkeänä valtiontukien tehokasta valvontaa, joka takaa varojen tehokkaan käytön ja vauhdittaa vahvan taloudellisen ympäristön syntymistä etenkin edistämällä kestävien työmahdollisuuksien luomista eurooppalaisille.

4.26. Komitea katsoo, että valtiontukien tulostaulussa olisi tarkoituksenmukaista suorittaa tukiohjelmien ennako- ja jälkikäisarviointi.

4.26.1. Vaikka myönnettyjä valtiontukia koskeva julkinen rekisteri onkin olemassa, sen käyttö on vaikeaa joko siksi, että suuri osa tiedosta on saatavilla vain yhdellä kielellä tai että tieto on esitetty hankalasti. Komitea ehdottaa, että rekisterin kotisivuja paranneltaisiin ja muutettaisiin selkeämmäksi ja yksiselitteisemmäksi ja että sivuille lisättäisiin vielä hakukone.

4.27. Komitea katsoo, että eurooppalaisia valtiontukisääntöjä on pyrittävä yksinkertaistamaan, uudistamaan ja selventämään entisestään.

4.27.1. Komission tällä tavoin käyttöönsä saamat voimavarat on kohdistettava vakavimpiin kilpailun vääristymistä koskeviin tapauksiin.

4.28. Komitea katsoo, että koko yhteisön kattavien toimintatapuitteiden laatiminen (esitetty toteutettavaksi vuonna 2002) valtiontuella, jota myönnetään yrityksille yleishyödyllisen palvelun tarjoamiseen, vahvistaisi oikeuskäytäntöä.

4.29. Lopuksi ETSK haluaa ilmaista tyytyväisyytensä komission tekemään työhön muistuttaen kuitenkin, että tapausten perustelun on oltava perusteellista ja täsmällistä.

5. Yrityskeskittymiä koskevalla kilpailupolitiikan alalla koettiin äskettäin merkittävä epäonnistuminen, kun yhteisöjen tuomioistuin kumosi kyseisiä aihepiirejä koskevat päätökset kahdessa tunnetussa tapauksessa: Schneider/Legrand ja Tetra/Laval.

5.1. Yhteisöjen tuomioistuin perusteli päätöksensä toteamalla, että komission päätöstensä perustana käyttämä tekninen tieto oli selkeästi puutteellista.

5.2. Komissio on suhtautunut puolustellen tuomioistuimen päätöksiin, mutta se myöntää kuitenkin, että järjestelmässä on joitakin heikkouksia ja että olisi palkattava pääekonomisti, joka komission toimivallan ja vastuun alaisena koordinoisi sektoria.

5.3. ETSK on hankkinut komissiolta asiaan liittyen kilpailun pääosastoa koskevia teknis-taloudellisia sekä henkilöstöön ja

rahoitusvaroihin liittyviä tietoja, joiden perusteella voidaan esittää seuraavaa:

- Henkilöstö:
  - työntekijät, joilla on taloustieteen alan korkeakoulututkinto: 71
  - työntekijät, joilla on oikeustieteen alan korkeakoulututkinto: 141
  - työntekijät, joilla on muu korkeakoulututkinto (matematiikka, insinööritieteet, filosofia jne.): 59
  - työntekijät, joilla on muu koulutus: 187
- vuosibudjetti (vuosi 2002): 1 414 417 EUR (ilman henkilöstökustannuksia)
- ulkopuolisella teetettyjen tutkimusten määrä: 31 tutkimusta, joiden kustannukset olivat 939 475 EUR.

5.4. ETSK on tehnyt lisäksi seuraavat havainnot:

- Kilpailun pääosasto on merkittävä tulonlähde komissiolle etenkin sakkojen määräämisen tuottamien varojen johdosta. Vuonna 2001 sakkoja kertyi lähes 2 000 miljoonaa EUR. Hankittuja varoja ei ole kuitenkaan käytetty kilpailun pääosaston päätöksenteon tukemiseen.
- Kilpailun pääosasto turvautuu hyvin harvoin ja vastahakoisesti ulkopuolisiin erityislaitoksiin päätöksentekoon liittyvien teknis-taloudellisten tietojen hankkimiseksi ja analysoimiseksi tai tuen hankkimiseksi näkökannoilleen silloin, kun asia viedään oikeuteen.

Bryssel, 22. tammikuuta 2003.

- Kilpailun pääosasto ei käytä tehokkaasti hyväkseen sitä teknis-taloudellista tietoa, joka kansallisilla kilpailuviranomaisilla on käytössään tai jota ne voivat tarjota (kilpailun pääosaston pyynnöstä).
- Suurissa yrityskeskitymissä, joihin komission tulee ottaa kanta, on kyse erittäin merkittävistä taloudellisista eduista ja rahamääristä. Tämä mahdollistaa sen, että kyseiset toimijat voivat hankkia vakuuttavaa todistusaineistoa (taloudelliset tutkimukset, kansainväliset konsulttitoimistot) sekä palkata erikoistuneita, päteviä ja kyvykkäitä lakimiehiä. Komissiolla ei näytä olevan käytössään samantasoisia keinoja toimintansa tukemiseksi.
- Yrityksiltä, jotka tarvitsevat voimassaolevien säännösten mukaisesti komission hyväksynnän minkä tahansa sulautuman tai yrityskaupan toteuttamiseksi, ei peritä maksuja kyseessä olevan julkishallinnon toimesta, kun sitä vastoin oikeuskäsittelystä määrätään oikeudenkäyntimaksu.

5.5. ETSK katsoo, että kilpailun pääosastoa koskevaa uudelleenjärjestelyä tai rakenneuudistusta – jonka välttämättömyyden on todennut pääosastosta vastuussa oleva komission jäsen – tulee edeltää joukko tutkimuksia, joissa on tarkasteltava seuraavia seikkoja: henkilöstöresurssien ja budjettivarojen myöntäminen sekä tarve ja keinot niiden vahvistamiseksi; takuut riippumattomuudesta tehtäviä suorittaessa; teknis-taloudellisen ja oikeudellisen tiedon laatu ja yksityiskohtaisuus sekä päätöksenteon pohjana että komission näkökantojen oikeudellisena perustana; päätöksille säädettyjen määräaikaisten asianmukaisuus ja päätöksenteossa keskeisen tiedon hankinnan ja analysoinnin laadun ja perusteellisuuden arviointi.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Roger BRIESCH

LIITE

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon

Seuraavaa muutosehdotusta ei hyväksytty, mutta sitä kannatti yli neljännes äänestäneistä jäsenistä.

Kohta 4.12

Poistetaan.

Perustelu

Kertomuksessa vapaita ammatteja ja niiden harjoittamista ja markkina-asemaa säätelevien lakien katsotaan säännöksineen muodostavan monopoleja. Tämä on ristiriidassa monopolin kansantaloudellisen ja oikeudellisen määritelmän kanssa. Lisäksi sekä Euroopan parlamentti (oikeudellisten ja sisämarkkina-asioiden valiokunta) että Euroopan yhteisöjen tuomioistuimien ovat mietinnöissään ja päätöksissään käsitelleet vapaiden ammattien sääntelyä ja todenneet sen periaatteessa sallituksi ja asianmukaiseksi.

Näiden päätösten jyrkkä kyseenalaistaminen ei vaikuta tarkoituksenmukaiselta eikä asialliselta. Kertomuksessa ei tässä yhteydessä käsitellä muita vapaita ammatteja koskevien määräysten luomista ja jatkamista laajempia näkökohtia (luottamuksen lisääminen, yleiseen etuun sitoutuminen). Asiasta kiistely ja perusteiden puntarointi johtaisi kertomuksen aihepiirin ulkopuolelle ja muuttaisi kokonaan sen painopistettä.

Äänestystulos

Puolesta: 31, vastaan: 80, pidättyi äänestämästä: 12.
